

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 ..
Negyedévre	1 ..

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőséghez az előfizetési pénzek a pénztárnoki teljes reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Gondolatok.

Tagadni nem lehet, hogy a jelen kor nevezetes. A világtörténelemben talán forduló pontot fog képezni, mert eseményei az emberiség életkérdései körül forognak. Dühöng, mint a háborgó tenger; lánykolódik, mint a megmérgezett lázas beteg, szeretne mérgétől megszabadulni. Az egész világ egy lázas küzdtérnek néz ki s e roppant küzdelemben a szellemi erők vívják a harcot. Lázas a csatározás mindenfelé. Az erők egy része a vallás és való tudomány, más része az észveliség és államhatalom szolgálatában. Az ész küzd édes, ápoló, vezető anyja, a vallás ellen; az állam az egyház ellen. A gyermek küzdelme ez szolgálja ellen; a testvérek harca ez egymással szemben. A gyermek jóllehet nem élhet édes anyja nélkül, gyilkot fogott rá; a testvérek, kiknek együtt kellene élniök, kiknek közös munkálkodásuk által kellene boldogítaniök az emberiséget, egymással szemben állnak s oly elkeseredetten küzdenek, mintha egyiknek élete lehetetlen volna a másiké mellett.

Nem volt kor, melyben a szellemi erők működése nagyobb lett volna, mint most; melyben a tudomány különben szembe állott volna a kinyilatkoztatással; melyben az államhatalom nagyobb és követelőbb lett volna, mint e korban. Azt gondolja, hogy az ész mindennek alkotója. Saját vívmányait bámulja; tudományával kérkedik, mely ellen nincs titok s önalkotta hatalmát mindenhatónak tartja. Pedig vívmányainak alapját úgy kapta mástól; tudománya való alpnélküli, politikájára, hatalmára még nincs megérve. Ugy siet, úgy forgolódik e kor, mintha az ő rendeltetése volna az emberiség összes e világi dolgát elvégezni; mintha nem jönne utána még mások, melynek újból valami feladata fog lenni.

Nem hiszi, hogy legyen hozzá méltó kor, mely ítéletet mondjon felette, önmagát megítéli; nem hiszi, hogy legyen kor, mely őt megnevezze, önmagának akar nevet adni. Szerintem korai az ítélet s erre nem is e kor bivatott; korai az elnevezés, mert más fog e kornak nevet adni. De azért is koraiak ezek, mert e kor még nincs bevégezve, már pedig a végkifejlődés fog dönteni.

Az előcsatározások még csak most vannak. Az ész, a tudomány, az államhatalom még most próbálgatja erőit. Hogy melyik téren lesz az elhatározó ütközet, még nem lehet tudni, de hogy a harc, a küzdelem nagy lesz, azt lehet sejtetni, mert a felszerelések lázasan folynak. Ugy látszik

élet-halál harc lesz. Legyen! hogy tűnjék ki még világosabban, ha az eddigi nem volt elég: kié a dicsőség, melyeknek van joga az élethez, az emberiséghez.

Az ész kutat, vizsgálódik. Onhíttan hirdeti, hogy csak az az igazság, mit ő annak lát, megismer, s minden egyéb csalás, az emberi ész lenyűgözése, meggyalázása. Bliskén hirdeti, hogy csak neki van joga vezetni az emberiséget. Az igaz hit helyére akarja feltolni magát. Lehet, hogy az elhatározó ütközet e téren lesz s a küzdelem akkor igen nagy lesz, mert az észveliség semmiféle eszköztől nem irtózik amivel önmagán segíthet. Kezében az emberiség nyomora, a családi és társadalmi rend felbontása, az embergyilkosság is tisztességes eszköz. Lehet hogy hitünk és az észveliség közötti küzdelem adja meg e kor ezimét. Lehet, hogy az ezután következő korok valamely hivatottabbja e küzdelemlől fogja korunkat elnevezni. A végkifejlésre nézve én azt gondolom, hogy a mint már többször történt, az észveliség tévedései nagy tömkelegébe fogja magát bonyolítani; sötétségbe fog jutni, melyben iszonyu kínok gyötrik a lelket s akkor nem találva másfelé kiutat, iszonyu sorsán okulva, vissza fog az igaz hithez térni. A világtörténelem e mellett bizonyít, hitünk isteni jellege ezt követeli.

A tudomány rohamosan halad, mint mondják s mindenik világtájon a kinyilatkoztatott igazságokkal áll szembe, azok ellen küzd. Arra törekedik, hogy a kinyilatkoztatott igazságokat megezáfolja, gunytárgyává tegye. Azt hirdeti, hogy a kinyilatkoztatott igazságok az emberi agy találmányai, miket az emberi élet körülményei préseltek ki belőle. Lehet, hogy a tudomány és a kinyilatkoztatott igazságok közt lesz a döntő ütközet, az élet-halál harc. Lehet, hogy az észveliség és a tudomány közös támadása a kinyilatkoztatott hit ellen, fogja eldönteni az ütközetet s erről fogják e kort elnevezni. Örül is már győzelmének, neveti a tudatlanok jámbor hitét. Öröme és nevetése pedig igen korai. Én azt hiszem, hogy úgy fog járni most is, mint annyiszor járt. Győzelmi dicsősége eddig sem volt soha általános; vívmányait eddig is mindig ő maga vetette el; saját elveit eddig is önmaga hazudtolta meg. Azt hiszem, hogy kalapácsa el fog pusztulni az igaz hit pajzsán anélkül, hogy árthatna s ha önmagának nem ássa meg sírját, ha az élet nem türi meg, Isten mint annyiszor tevő, leküzdhetetlen gátat fog elébe vetni. Kifárad, abba hagyja működését akkor, mikor azt hiszi, hogy már ezélnál van. Ez volt sorsa mindig, az lesz

most is, ha édes anyjával, a kinyilatkoztatott hittel, mely vezeté. ápolná, védené, szembe áll.

Az ész és tudomány minden eselfogását és fegyverét felhasználja az államhatalom, hogy szintleg jogait visszaszeresse, tényleg pedig az egyház jogait ragadja magához; hogy szintleg minden embernek, minden felekezettnek szabadságot, jogot adjon, tényleg pedig, hogy rabszolgaságot teremtsen, monopolizáljon. Magát dicséri, mint a szabadság megszerzőjét és védőjét; pedig ő a szabadság megölője; azt hirdeti, hogy ő az emberi jogokat akarja tisztázni és fentartani, pedig ép előtte nincs joga senkinek: azon a czímen, hogy az emberi lelket meg akarja szabadítani minden nyűgtől, fel szándékozik oldani minden felekezeti vallási kötelezettség alól az embereket. Veszi és adja a becsületet. Lenyűgözi a kezét, hogy csak neki dolgozzék; megszeretné kötni az észet, hogy csak érdekében munkálkodjék.

Ugy képzem, hogy az államhatalom a gazda; törvényei: a prés, mintán sem a törvények paragrafusát, sem a paragrafusok értelmezőit azisteni félelem nem vezérli, nem igazgatja, törvényeit presnek gondolom s a nép, mi vagyunk a présben. De hát akkor mi lesz a gazdából, mikor már nem lehet tovább préselni, mert nincs mit s a sínes miért?

Lehet e esodálokzni, ha az egyház isteni rendeltetését szem előtt tartva, az emberiség védelmére kél s az emberiséghez való jogánál fogva annak érdekében az államhatalom erőszakos működése ellen Isten és az emberiség nevében tiltakozik. Azt hiszem, hogy e téren lesz. az eldöntő ütközet. Az egyháznak csak az imádság és az igazság rendíthetetlen megvallása a fegyvere, az igaz. De hát Julián és Néro hol vannak? S az egyház, melyet szemeikkel szerettek volna elpusztulni látni, ma is él és erősen hiszem, hogy e mostani roppant harcából is diadalmasan fog megijódnva kikerülni s élni fog akkor is, midőn a mostani államok már nem fognak lenni.

Miklós István.

Egészségtan a népiskolában.

Jelige: „Az egészség drága kincs.“
Írta: *Máthé József* m.-szk.-györgyi tanító.
(Vége.)

Előfordul a munka újra. A gyermekek már ismerik annak néhány nemét, a mozgás által étvágy csináló erejét és hasznos voltát; felfogják, — látván, hogy minden ember dolgozik — annak szükségességét. Az élet fűszere az okos emberi munka, az isteni teremtő erő szolgálatában életünk, egészségünk egyik főfeltétele; ugyis mint jövedelmező, ugyis mint egyes testrészeinket helyesen foglalkoztató, tehát edző eszköz, a nevelőnek már az által, hogy sok rossz gondolat és cselekedettől elvon, nagy segítségére van. Így hát itt terjedelmesen kell vele foglalkoznunk.

A „*savány étel*“ című olvasmány szépen tünteti föl mennyire hasznos a munka még arra is, hogy az ember nagy zási hajlamát megtörje, s a test ereje és egészségének fentartására szükséges táplálék becsét velünk megismertesse.

Hát az italról mit szólunk? Arról az italtól, mely életünk fentartásának elengedhetlen feltétele, ha azt Isten által teremtve tiszta állapotban használjuk, de megülő mérge, ha említett név alatt az emberi elme furfangos kombinációjaként különösen pálinka alakjában vesszük magunkhoz.

A pálinka *ital* nálunk annyira el van terjedve, oly vehemens erővel öli életünket, hogy ha föl nem ébredünk, bizony elveszünk!

Magában véve az az állapot, hogy szenvedélylyé válik, s mint ilyen mesterség munka időben és ünnepen, éjjel és nappal üzetik, s az emberiség egy nagy tömegét brutálisan állatias cselekedetekre ragadja, s még az oktalan állatnál is alább sülyeszi, borzasztó.

Betegségünk borzasztósága, százaszorosan sarkaljon tehát az orvoslás célirányos módjának keresésére, megtalálására és eredményes alkalmazására. A szesz italok tulságos élvezése nemesak állandó részeg állapotban tart, tehát megöl, a közjó érdekében teljesen használhatatlan bábbá aljasít, hanem szellemileg úgy mint anyagilag tönkre tesz.

Erkölesi és nemzetgazdasági szempontból fogva fel a dolgot, nem tehetsz tehát helyesebbet édes tanító barátom, mint ha nemzeted eme nagy betegsége ellen minden alkalmat és módot megragadsz, s még emberi erőt telül muló módon is terbedet felveszed!

Az olvasó könyvek mentén tovább az állatokat ismeretjük. „A *dühös eb*“ arra a betegsége tereli tárgyalásunkat, mely a kutyánál gyakori s azon körülménnyel fogva, hogy az az emberek társaságában él, harapás által nem ritkán az emberekre is átvitetik.

Vajjon jó volna e itt várni addig, míg tanítványaink önmaguk, vagy embertársaikon ismerik meg azt? — Nem! az egészségtan célja a veszély kikerülésére nevelni.

De tisztelt olvasó! tárgyunk szük kerete nem engedí, hogy mindenik osztály olvasási anyagán részletességgel menjek át; ez rendeltetésénél fogva nem szakmunka, hanem inkább a cél megközelítő eléréséhez tájékoztató vázlat.

Azért általánosságban azt említem még meg, hogy akármely olvasókönyvet használunk, soha sem szabad figyelmen kívül hagyunk, hogy az egészségtan tételei már itt megismertethetők, s hogy az adandó alkalmakat ezen az uton felhasználni annyival inkább kötelesség, mivel mikor e tárgy a népiskola 5—6 osztályában előfordul, előismereteket tételez fel.

Sőt a mennyire ezt a körülmények engedik, anélkül, hogy a többi tárgyak rovására az egészségtant túlhajtánók, a földrajz, term. rajz és term. tannak erre alkalmas helyein, mindig kell az egészségtanról szólanunk, egyrészt azért, hogy a közvetlen szemlélet alapján szerzett benyomások maradványokban, másrészt azért, hogy így a legelenyebb részében szerzett egészségtani ismeret lehetővé teszi, hogy majd a tulajdonképeni tantárgyat nem csak betanulják, hanem megérteni és értékesíteni is tudják a gyermekek.

Az 5. 6. osztály előtt pedig egészségtant, mint tárgyat tanítani, meddő munka, magának az alsóbb osztályokat járó gyermekeseregnek értelmi gyenge fejlődésénél fogva.

Hogy pedig ezen tárgy az 5—6-ik osztály előtt csakugyan nem tanítható, bizonyítja az is, hogy megértése bizonyos fokú földrajzi, term. rajzi és term. tani ismeretektől is függ, mely tárgyak tantervileg ezen osztályokba utalvák.

Ha pedig sok helyt arra van eset, hogy ezen osztályoknak nincs látogatója, az ismétlő iskolában kell felvenni az egészségtant.

Ekkor aztán lehet részletezni, s gyakorlati alapra fektetni azt úgy, mint az ember életkörülményei megkívánják. Tévedne azonban, ki orvosi, a betegségek gyógyítását

ismertető tant akarna ebből faragni, mert ez nem *betegségtan*, hogy a gyógyítás ezerfőiségével, a mi lehetetlen is, ismeretlen meg, hanem *egészségtan*, melynek ezélja oly tanácsok elfogadására és követésére képesíteni, melyek megakadályozhatnak, illetőleg megemthetnek attól, hogy betegek legyünk.

Világos tehát, hogy tantárgyul nem lehet elfogadni akármilyen könyvet. Keresni kell a szakember népiskolában megérthető rövid könyvét. Tapasztalatom szerint, bár terjedelmes is, legalkalmasabb Dr. Szél Lajos *egészségtana*; a többi ennek mind többé-kevésbé, vagy éppen nem sikerült utánzata.

Ebből is csak azt a részt fogadom el tananyagul, mi a tulajdonképeni óvó-intézkedéseket foglalja magában, a többit pedig elvetem. Elvetem azon szempontból, mert ez a rész, már igen hiányos arra, hogy elegendő utasítással lásson ellátva mert az kizárólag orvos szakkörébe vágó dolgokat tartalmaz, melyekbe bele kontázkodni tanítónak, s egyáltalán senkinek sem tanácsos, mivel valószínű, hogy többet árthat vele, mint a mennyit használ.

Magára a tanítás módszerére vonatkozólag annyi megjegyzésem van csupán, hogy a közlő tanalak kevésbé alkalmas, mint a kérdve kifejtő, mert a jelzett módon vezetett gyermekek már oda vannak nevelve, hogy önmaguktól is igen sok mindent kitalálnak.

És ahol lehet, szemléleti alapra kell fektetni az egészet. Egyébiránt ha a tanítónak szorosabb értelemben vett, bővebb tájékoztatást, s főleg tárgyszeretetet nyújtó utasításra lesz szüksége, utalom: 1) „25 év Márkustalva életéből“. 2) Dr. Osváth Albert: „A jó egészség“. 3) Dr. Szél Lajos: „Vezérkönyv az életmentés és *egészségtanhoz*“, 4) Paal Ferencz, „Iskoláink és az *egészségtan*“ és végül 5) Felméri L. „Neveléstudomány“ című művekhez, melyekből hazaszeretettőj lelkéstült nagy emberek szólnak hozzánk.

Hátra hagytam két nevezetes dolgot. Locke szerint „ép testben ép lélek lakik. Tehát testünk gondozására szoros gond fordítandó.

A gyermek sorsa a mozgás és erőszerzés, mondja Felméri, s azért a gyermeknek a mozgáshoz és annak ahoz a fajához, melyet játéknak hívnak, természet adta joga van.

Mi következik ebből? *Az, hogy a népiskola főfeladata a helyes, s a gyermeki test edzéséhez szükséges játék és testgyakorlás ápolásáról az *egészségtan* szolgálatába szegődni.*

Szem előtt téveszteni nem szabad, hogy az a gyenge test, melynek tulajdonosát már 6 éves korában bosszas ülő munkára kárhoztatjuk, s a fejletlen test még zsenge lelki erejét meghaladó gondolkodást — szellemi munkát is várunk tőle, ha a szabad mozgásban való gyakorlását megakadályozzuk, kezünk között vész el.

En az ily szempontból nézett játék és testgyakorlatból óra számra beosztott és tanítandó tárgyat soha sem csinálnék, hanem igen is használnám, minden lehető alkalommal és óraszünetben énekekkel összekötve, testet és lelket felvillanyozó eszköz gyanánt.

Csak így tulajdonítok ennek paedagogiai és egészségügyi jelentőséget. — Így van remény ahoz, hogy a gyermekek szeretettel és odaadással veszik azt már a változatosság kedvéért is; de ha belőlök vezényszó alá kényszerített és megszokott szabályok szerinti bábót csinálunk, gyenge testükben még jobban kifáradván, unalmasnak találják és meggyűlölnek azt.

Már pedig nagy különbség van a szeretettel és közönynyel végzett munka között, úgy kivétel, mint végeredmény tekintetében. Amaz nevel, ez öl.

A nevelő-tornászat, annak az a neme, melyet játéknak hívunk, a népiskolákban a gyermeki test edzése szempontjából mint mondám feiveendő; és pedig úgy, hogy ahoz, mint szórakoztató, örömet szerző foglalkozáshoz, a gyermek szeretettel ragaszkodjék és hozzá szokjék.

Ekkor talán elérjük azt, hogy felnőtt korában a játéknak szebbnél-szebb nemeivel is elvonjuk őt a fájdalom ma már nagyon elterjedt szenvedélytől, az iszákosságtól.

Végül még egyet.

Az évek különböző szakában, az éghajlati viszonyok változásával, majdnem minden alkalommal megtörténik az, hogy gyermekek és felnőttek, legtöbbször előbbieket ragályos és járványos betegségek által fenyegettetnek.

A tanítónak, mint gondos örök soha sem szabad ily veszélyek eshetőségei elől készületlenül és gyáván megbátárálni. Hanem igenis a nép és gyermekeseregbe bizalmat, s bátorságot keltő bösként megállani.

Sokat tesz az, ha nem ijedünk meg ilyenkor! — Szükséges tehát a gyermeket és népet a járvány természetéhez mérten óvintézkedések megtételére kitanítani, hogy veszedelmét elkerülje.

Annyit tapasztalatlól és határozottan állítok, hogy a szomszéd községekben kiütött járvány hírére, bátorságra és óvakodásra intett gyermekeim között járványos betegség soha ki nem ütött, iskolámat emiatt soha be nem zárták.

Midőn ezért a Mindenhatónak teljes szivemből ehelyen is hálát adok, óhajtom, hogy óvja meg nemzetünket a pusztulástól.

Kisebb közlemények.

„Szócsintan.“

Régi elismert igazság, hogy frázisokba Erdélyben csak a kálvinista pap tud beszélni. Ezen stílus sajátosságos, eredeti, unikum a maga nemében. Még azt sem lehet meghatározni hol lehet ennek az igazán eredeti beszédmódnak a forrása. Bizonyos, hogy a biblia, az evangyelium, s a régi tudós világ ilyen ékes stílust „nem pipált“; az csak a legújabb, szabad protestáns tudomány, és ékesszólás kiváltságos szüleménye. Helye a templomi szószék, és a bucsuztató beszédek, mikor egy, két, vagy éppen három predikációs halottól van szó. De kiáradt ezen ékes tudomány más terekre is és napjainkban már „dominál“. Világos bizonyíték erre a legújabb felburjánzott egyházpólitikai párosodás, melyről a protestáns lapok „unisono“ hirdetik, hogy az az evangyelium új fundamentuma, a világosság, és jogegyenlőség záloga; a protestánsok diadalma. Legalább így hirdeti ezt a kolozsvári „Protestáns Közlöny“ utóbbi pár évfolyama. Igaz, hogy ezen új helyzet miatt Bitay Kálmán súlyos náthába esett, és Vajda Ferencz lónai „ev. ref.“ pap annyira meggajdult, hogy a „szent népről“ (= kálvinista papifamiliák) és „királyi papságról“ (= a különféle fő és alkurátorok ősi nemzetisége) már nem is tud másképpen, csak a hirneves

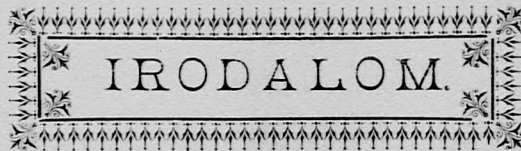
Nana (nem: Nirvána, de Nana) szerzőjének Zolának, a meztelen naturalizmus nagy mesterének dicsőítésével emlékezni. De ezen tünemények mind kivétel nélkül esekélyeségek azon gyönyörű frázisokhoz mérve, miket Szász Gerő aa. a „Protestáns Közlöny“ magazinumába lerakogat. S minthogy nem „költeményeiért“, miket nem is ismer a világ, de a közlönyben megnyilatkozott „igazi protestáns szellemért“, a frázisok ezen rengeteg torzonborz gyűjteményeért kapott legközelebről, a kolozsvári szabadkőműves zsidók leltött libáinak pelyhéből közköltségen bevásárolt árába „egy arany tollat“: érdemeinek ily nyílt beismerése folytán régi bátorsága szárnyaira felemelkedve, mint a zeфир szellő, mely megindul napkelet felől és megülei a réteken minden virágot, meg fog jelenni a frázisok ős szülő szelleme Szász Domokos előtt, és az ő püspöki lábaihoz, újví kőszöntő gyanánt, következő önkéntes, és örökös hódolatban teendi le üdv, szerenese, és diadalom-kívánatait az eredeti frázisoknak emlékezetére:

„Méltóságos (papi) Fejedelem, nekem igen kegyelmes Mecoenas Uram!

„Az felséges ur isten, ki az egeknek tengelyit egy megmozdulhatatlan sarkon forgatja, a napot, holdat, a nekik kezdetben kerekített cirkalomban, tévedezés és akadozás nélkül jártatja, járások kelések és egyezések által a nappalokot az ésszakáktól megszagatja, esztendőket meghatározza és mind négy öreg részekre tavaszra, nyárra, ősze és télre a nap által; mind tizenkét apróbbakra, úgy mint holdnapokra a hold által osztatja; és a mely punktról elindultanak, azon punktra ismét esztendőt szakai folyvást való járások után elvételtenül visszahozza; ki az ember életének nyulását bizonyos határra szabta; az egészségnek és betegségnek sáfároltatását maga mellett tartja: az jó és gonosz szerenését kinek kinek amint akarja úgy méltatja; a birodalmaknak zabolájokat saját kezével igazgatja; az állapotokat bírja, és szabad kénye szerint szolgáltatja; a királyok és fejedelmek szíveit az ő tetszésére hajtja, mint a kertész a vízfolyamot a mely felé akarja, arra árkolja; ők gondolnak ugyan valamit, de az isten az, aki az ő gondolatjokat boldog végre, gyakorta elűtözött szándékok ellen is vezérlé és juttatja, etcetera, ez, mondom, a minden felségek felett való felség és minden uraknak ura, isteneknek istene dicsőítésék örökké minden lelkes és lelki állatoktól érte, hogy Nagyságod mind világra való születésinek perzentésitől fogva s mind a felül kiforgott ó esztendőnek részeiben, minden szomorú, kedvetlen, és ellenkező esetektől kegyelmesen megóta, s oltalmazta, előmenetelekkel megáldotta életét, egészségét, ami kegyelmes asszonyunkkal ő ngával, és nagy reménységünkre sugáron felhuzalkodott, és mind testek állásában s természetben, s mind eszeknek, elméjeknek, ítéleteknek gyarapodásában, napról-napra emberkedő szép fiaival egyetemben megtartotta; istenes szent szándékát régen kívánt üdvösséges véggel megkoronázta; általa a megért magvas, terjedékeny dögletességeknek konkolyit avagy gyökerestől kiszagatta, avagy csak magvaknak killyebb killyebb való pergéseket az urnak mezejében, és szántott földében meggátolta az igaz üdvözítő mennyei szent tudományak lehorgatt szarvát egyenesen felemelte, lábra állatta, ahol mintegy fogva tartatott is vallóival együtt, ényes szabadságban állatta: ellenségének ügyet adott; gonosz

szomszédit vele megbarátkoztatta, alatta levőknek nyakokot meggyonta, hűségükben megmarasztotta, etcetera . . . ez ez immár beállott s folyni indult új esztendőnek küszöbére bágatta, etcetera.

Ezen hatalmas böles, jó és kegyelmes isteni felséget az ő egyetlenegy közbenjárónknak nevében naponként való alázatos könyörgéssel szorgalmaztatni meg nem sztnöm, hanem az ő könyörületességének tárházát zörgetvén, hogy ennek az utra eredett 1895 esztendőnek is minden cikkeit, holnapit, heteit, napjait, étszakáit, óráit, fertályit, perzentésit, Nagyságot, ami kegyelmes asszonyunkkal és nevedékeny szép fiaival együtt, s minden jámbor biveivel együtt tegye boldoggá, egészségessé, üdvösséggé és jó szerenessé; oltalmazza Ngodat mint a szeme fényét mind jártában, keltében, vesztelaktában, multságiban és minden utáiban váratlan, remételem, és szomorú történetektől; vessen melléje őrizőket szolgáló szent angyal közül, hogy semminemű foglalatosságban lábait valami gonosz szerenésétlenségnek kőibe meg ne botoljanak; életét sok esztendőkre nyujtsa, annak fonalát az irigy és kedvetlen s kedvezőtlen párkáktól elszakíthatni ne hagyja; akaratját, tanácsát és eltökélt szándékát az ő k. igaz tiszteletnek gyarapítására, az ő kegyelmének országának ezen földön viaskodó Ekkleziának, és annak veteményes kertjeinek a sehotáknak épületekre, és virágzásokra, szegény elaljasodott nemzetünknak, és megezondorított s csaknem kapsira vettett hazánknak oltalmára, és békességes megmaradására fordítsa és igazgassa, fejedelemségének székít itélettel és igazsággal megtámaszsa, országának, birodalmának határát, mesdjét ne csak beljebb szorolni ne hagyja, hanem sőt inkább külsőbb külsőbb terjeszse és bővítse, és mind ezekkel a kellemetes jószágokkal felöltöztesse, a melyek mind e világi életünk boldogságára, mind a lelkünknek üdvességére kívántatnak. Amen. Ezeket Ngtoknak teljes szívből kívánja S. G. mpria.“ (Hát ez mind igen szép, csak hogy ezt az orációt Geleji István nagytiszteletű uram tartá quondam a kálmista erdélyi fejedelemnek s mi egy régi kéziratból csak azért irtuk ide, hogy lássa a világ, hogy a vér vizzé nem válik, vagyis, hogy a kálmisták régen is csak úgy értették a frázisokkal való czebalórvést, mint ma, aminek a „Bolond Istók“ban „Szócsintán“ a becsületes neve.)

Irodalmi szemle az év végén.

Magyarországi katolikus lapok és folyóiratok.

I. Napi lap.

Magyar Allam. Szerkesztőség: Budapest, VI., Zöldtá-
uteza 43. sz. Szerkeszti: Szemecz Emil. Előfizetési ára:
20 forint.

Tiszáptól. Megjelenik Nagyváradon a Szent-Lázló-
Részvénytársulat nyomdájában. Araegészévre 10 frt. Szerkeszti:
Dr. Persz Adolf akadémiai tanár.

II. Heti lapok.

Dunántuli Hetilap. Szerkesztőség: Győr. Szerkeszti:
Barabás Albert. Megjelenik vasárnap és csütörtökön. Előfi-
zetési ára: 8 frt.

Egri Híradó. Szerkesztőség: Eger. Szerkeszti: Luga

László. Megjelenik hetenkint kétszer. Előfizetési ára: 5 frt.

Fejérmegyei Napló. Szerkesztőség: Székesfejérvár. Szerkeszti: Bonitz Ferencz. Megjelenik hétfőn, csütörtökön és szombaton. Előfizetési ára: 6 frt.

Freiműtíge. Német nyelvű hetilap. Szerkesztőség: Temesvár. Szerkeszti: Blaskovich Ferencz. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára: 4 frt.

Heti Szemle. Szerkesztőség: Szatmár. Szerkeszti Buza ándor dr. Megjelenik minden szerdán. Előfizetési ára: 3 frt.

Herkó Páter. Élclap. Szerkesztőség: Budapest, IV., Zsibáros-utca 7. sz. Szerkeszti: Markos Gyula. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára: 4 forint.

Iskola. Szerkesztőség: Szatmár. Szerkeszti: Bodnár Gáspár. Előfizetési ára: 2 frt.

Kalocsai Néplap. Szerkesztőség: Kalocsa. Szerkeszti: Mócsy Antal. Megjelenik minden szombaton. Előfizetési ára: 2 frt.

Katolikus Egyházi Közlöny. Szerkesztőség: Budapest VII., Szegényház-tér 8. sz. Szerkeszti: Czenner Lajos. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára: egész évre 5 frt.

Közművelődés. Szerkesztőség: Gyulafejérvár. Szerkeszti: Forster János. Megjelenik minden szombaton. Előfizetési ára: 4 frt.

Krestan. Tót nyelvű hetilap. Szerkesztőség: Budapest, I. Döbrentey-utca 18. sz. Szerkeszti: Lepsényi Miklós és Németh Gellért. Megjelenik minden vasárnap. Ara: 2 forint.

Landbote. Szerkesztőség: Temesvár. Szerkeszti: Sehlinger József. Megjelenik minden vasárnap. Ara: 2 forint.

Magyar Néplap. Szerkesztőség Budapest, I. ker., Döbrentey-utca, 18. Szerkeszti: Lepsényi Miklós és Németh Gellért.

Magyarország. Hetilap. Szerkesztőség: Budapest. Üllői-ut 22. Szerkeszti: Clair Vilmos. Ara 4 frt.

Magyar Szemle. Szerkesztőség: Budapest. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára 1 frt 80 kr.

Mezőgazda. Szerkesztőség: Budapest I. ker., Döbrentey-utca 18. Szerkeszti: Botos ispán. Megjelenik minden pénteken. Ara 2 frt.

Népiskolai Tanügy. Szerkesztőség: Eger.

Népnevelő. Szerkesztőség: Budapest, VI. ker., Érsek-utca 2. Szerkeszti: Zelliger Vilmos dr. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára 3 frt.

Nyitrai megyei Szemle. Szerkesztőség: Nyitra. Szerkeszti: Tóth János dr. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára 4 frt.

Pécsi Közlöny. Szerkesztőség: Pécs. Szerkeszti: Lincabb Adolf. Megjelenik vasárnap, kedden és csütörtökön. Előfizetési ára 6 frt.

Religio. Szerkesztőség: Budapest, VI. ker., Bajza-utca 14. Szerkeszti: Breznay Béla dr. Megjelenik minden szerdán és szombaton. Előfizetési ára 10 frt.

Ödenburger Zeitung. Szerkesztőség: Sopron.

Sárosmegyei Közlöny. Szerkesztőség: Siroka, (Sáros-m.) Szabadka és Vidéke. Szerkesztőség: Szabadka Szerkeszti: Czeisz Máté. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára 3 frt.

Szepesi Közlöny, Szerkesztőség: Szepes-Váralja. Szerkeszti Zelenyák János dr. Megjelenik minden szombaton. Előfizetési ára 4 frt.

Váci Közlöny. Szerkesztőség: Vác. Szerkeszti: Várászai Béla dr. Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ára 6 frt.

Téli Esték. Szerkesztőség: Szatmár. Szerkeszti: Bodnár Gáspár. Megjelenik november, december, január és február hónapok minden szombatján. Előfizetési ára 1 frt.

III. Havi folyóiratok.

Armenia. Magyar örmény havi szemle. Szerkesztőség: Szamos Ujvár. Szerkeszti: Szongott Kristóf.

Boromaeus. Katolikus hitközvetítő folyóirat. Szerkeszti: Varga János, Győr. Ara egész évre 4 frt.

Egri Egyházmegyei Közlöny. Szerkesztőség: Eger. Ara egy évre 4 frt.

Havi Közlöny. Szerkesztőség: Uj-Pécs (Torontál) Szerkeszti: Tokody Odön. Megjelenik minden hónapban egyszer. Ara 4 frt.

Hitközvetítő Folyóirat. Szerkesztőség: Szeged. Szerkeszti: Urbán Juvenál. Megjelenik havonként egyszer. Ara 4 frt.

Hitterjesztés Lapja. Szerkesztőség: Nagy-Várad. Szerkeszti: Nöggely István. Megjelenik havonként egyszer. Ara 3 frt.

Hittudományi Folyóirat. Szerkeszti és kiadja: Dr. Kiss János. Szerkesztőség: Budapest, IV. ker., Királyi Pál-utca 13. Előfizetési ára egy évre 5 forint.

Hitvédelmi Folyóirat. Szerkesztőség: Pozsony. Szerkeszti: Pelikán Krizsó. Megjelenik minden hó 15-én. Ara 4 frt. Irodalmi Közlöny. Havi folyóirat. Szerkesztőség: Eger. Szerkeszti: Babik József tanár. Előfizetési ára egy évre 1. frt 60 kr.

Jézus Sz. Szive Hirnöke. Szerkesztőség: Kalocsa. Szerkeszti: Tóth Mike. Ara 1 frt 50 kr.

Jó Pásztor. Szerkesztőség: Budapest, I. ker., Döbrentey-utca 18. Ara 3 frt.

Katolikus Hitoktatás. Szerkesztőség: Budapest, VII. ker., Aggilekte-utca 4. Szerkeszti Bognár Adám. Megjelenik havonként egyszer. Ara 2 frt 50 kr.

Legszentebb Rózsafüzér Királynője. Szerkesztőség: Szombathely. Szerkeszti: Kindler István, Domokos r. atya. Ara 1 frt. Leiki Házi Kincstár, Szerkesztőség: Budapest, VII. ker. szegényház-tér 8. sz. Szerkeszti: Schmid Ferencz, esztergom, megyei áldozó pap. Megjelenik minden két héten. Előfizetési ára negyed évre 2 frt 60 kr.

Magyar Sion. Szerkesztőség: Esztergom. Szerkeszti: Kereszthy Géza dr. Ara 6 frt.

Oktató Népkönyvtár Szerkesztőség: Pozsony Szerkeszti: Kereszthy Géza dr. Ara 6 frt.

Szent Család Kis Követe. Szerkesztőség: Budapest-IV. ker., Szerkeszti: Mészáros Kálmán. Ara 72 kr.

Szűz Mária Virágos Kertje. Szerkesztőség: Kalocsa Szerkeszti: Tóth Mike. Ara 4 frt.

Társulati Értesítő. Szerkesztőség: Budapest, IV. ker. Királyi Pál-utca 13. sz. Szerkeszti: Tótfaiussy Béla. Előfizetési ára egész évre 2 frt.

Római katolikus egyházi énekek az isteni szolgálat összes ágaira, részint a régibb énekeskönyvek-, részint a nép és a kántorok ajkán élő hagyományos énekek-, ugy saját szerzeményeikből szerkesztették: Szemenei Mihály regöl. plébános, és Kapossy György naki kántortanító s kiadó-tulajdonos. 12 nagy octáv füzet ára 12 frt. Megrendelhető: Nakon vagy Regölön (Tolna m.) a szerkesztőknél.

Isten igéje szentbeszédekben. Szerkeszti Jagicza Lajos ravazdi lelkész. XIX. évf. Esztergom, 1894.

Lelki vigasz. Havi folyóirat a tisztítóhelyen szenvedő lelkek üdvére. Szerkeszti többedmagával és kiadja dr. Engels János temesvár-józsefvárosi esperes plebános. Egyes füzet ára 20 kr. Egész évre 1 frt 50 kr.

Katholikus Szemle. VIII-ik kötet, IV-ik füzet. Bpest, 1894. Szerkeszti dr. Mibályfi Akos.

Katholikus naptárak.

Havi Boldogasszony. Nagy képes naptár. XI-ik évf. yam. Szeged. Ara 30 kr.

Herkó Péter. Humoros képes naptár. Szerkesztő kiadó: Markos Gyula. I. évf. Ara 40 kr.

István bácsi Naptára. 40 ik évfolyam. Ara 50 kr.

Kármelhegyi Boldogasszony Képes Naptára. III évf. Kiadják a győri kármeliták. Ara 30 kr. (Ugyanez német kiadásban is megjelent „Katholischer Volkskalender zur. Ebrén U. L. Frau vom Berge Karmel für Ungarn“ ezim alatt.)

Lourdi népnaptár. Kiadja a Szt. Gellért-könyvnyomda Budapest. Ara 30 kr.

Magyarországi róm. kath. papok Naptára. Szerkesztő-kiadó: Mészáros Kálmán. Budapest, I. évf. Ara 1 frt 50 kr (postán 1 frt 60 kr.)

A Szent Család képes népnaptára. Kiadja két pécsme gyei plebános: Szemenyei Mibály és Vajdies Gyula, XII. évf. Ara 30 kr.

Szűz Mária, édes hazánk Védasszonya képes naptára. Kiadja: Vajdies József Nagy-Kunizsán, XV. évf. Ara 30 kr.

Bucsanszky Alajos keresztény Képes Naptára XLVII. évf. 20 kr. Német, tót és horváth nyelven is.

* **A r. k. papok naptára az 1895 évre** ezim alatt Mészáros Kálmán, bpesti sz. ferenczrendi áldozás szerkesztésében és kiadásában egy 550 oldalra terjedő vas- kos kötet jelent meg, mely a naptárak sorában újdonság, a mennyiben a jelen példány képezi első évfolyamát. Az ér- dekesen összeállított mű Magyarország összes r. k. egyházi megyeinek névtárát közli, utána a papság és a plébániák betűrendes mutatóját. Megtaláljuk itt még a többi közt a főrendiház tagjainak névsorát, különféle törvényezikkek- nek a papokra nézve is fontos kivonatát, mint a népiskola, törvényeket a tanítók nyugdíjáról, a kisdédóvásról, a va- sárnapi munkaszünetről, a községekéről, a közegészség- ügy rendezéséről, a véderőről népfölkelésről, eselédekről, képviselőválasztásról, mezőgazdaságról és m. rendőrségről, az erdőkről, kereskedelemről, a váltóról, illetékekről, adóról szóló törvényeket. A szokásos naptári dolgokon kívül a ka- tholikus lapok és folyóiratok jegyzéke, a szerkesztők név- sorával együtt szintén föllelhető. Az életrevaló kezdő válla- latot melegen ajánlhatjuk Ara. 1 frt 60 kr.

— **A „Csikme gyei Füzetek“** ezimű irodalmi vál- lalatból a napokban jelent meg a negyedik füzet két iv- nyi terjedelemben az előbbiekhöz hasonlóan csinosá kiállítás- ban, érdekes és gazdag tartalommal. Azon ezélből, hogy az érdeklődők a műnek iránya és tartalma felől némi tájékozást nyerhessenek, közöljük a három utóbbi füzet tartalomjegy- zékét: Csikme gyve határai. Csikme gyve területe és területhez való népességi viszonya. Csikme gyve erdősége és lakos sága,

Csikme gyve szorosai és vámhivatalai: 1 A gyimesi szoros és vámhivatal. 2. A tölgyesi szoros és vám. 3. A békási vám. 4. A kis tölgyesi szoros. Csikme gyve begyei: Kelemen havas. A kis Szttyéza. A Mogura. Az Obesina. Az Alkoza, Bükkha- vas és Mezővész. A Salamások teteje. Oroszbükk és Közrez Barasszó. Hegyes. Kis Havas. Eszternák. Vid. Sármany heg y Píriske. Keskenysarok. Prieskető. Tatárhágó. Keresztes ha- vas. Fekete Hagymás. Nagy-Hagymás. Fehér mező. Czofran- ka-Havas. Ló-Havas. Sipos. Fekete Rez. Tarkő Egyeskő. Öesém-Teteje. Naskalát. Gréczes. Mohos. Pásztorbükk. Ló- vész. Pogányhavas. Bálványos. Tarhavas. Aldomás mező. Nagy-Szmllyó stb. Ezek közben közölve van a „Tarkő“ ezi- mű népmonda és „A szűvő asszony“ ezimű legenda, mind érdekes és vonzó előadásban. A negyedik füzet tartalmazza a keleti batárhegység leírásának folytatását. Azután felsorolja a délnyugati vonalon környező hegyláncolat kiemelkedőbb részeit. Ilyenek: A kereszthe gy, Batrina, Bakfa, Fahavas, Tatárkő, Bucintető, Délhe gy, Ostros, Veresbükk, a felső közép és alsó Hargita, Bogáth-várhe gy, Tolvajostető, Haromj Kukushe gy, Jajgató, Csibányos, Nagy- és Kis-Kapus, M. tács és Mitáestető. Bükkes stb., stb.. Az egyes nagyobb kiemelkedések leírásánál röviden fel vanuak említve a azokhoz fűződő mondák, hagyományok, regék s ezek között közölve van: „Az Alvégen“ és „Szenásmező“ szimű két köl- temény is. A negyedik füzetben kezdődik a műnek egyik válóban érdekes fejezete: A hegyek kultusza a székeleyek- nél.“ Az egész vállalat mintegy 30—36 füzetben fog meg- jelenni. Előfizetési ára: Egész évre (12 füzet) 2 frt 40 kr, félévre (6 füzet) 1 frt 20 kr, negyedévre (3 füzet) 60 kr. Megrendelhető György Jakab Márton kiadónál Csik-Szere- dában. Ugy a mű szerkesztője, mint kiadója nagy szolgál- latot teljesítenek ezen vállalkozásukkal különösen Csikvár- me gyve érdekében, épen azért megérdemlik, hogy e várme- gyének közönsége minél nagyobb pártfogásba részesítse őket s segédkezet nyújtson hozzá, hogy az érdekes és hé- zzagpótló munka megjelenése biztosítva legyen.

Előfizetési felhívás

ily ezimű munkára:

ERDELYI KATHOLIKUS HITSZÓNOK.

V. kötet:

Konferenciák, Ünne pi és Alkalmi Szentbeszéd

Forster Jánostól.

Tartalmaz mintegy 30 konferenciát az apostoli hitvá- lásról, azonkívül a bűnbánat szentségéről és a négy utolsó dologról. A konferenciákon kívül vannak benne ünne pi be- szédek az év minden ünne pére és alkalmi beszédek a leg- gyakrabban előforduló alkalmakra és templomi búcsukra. E 30—32 nyomtatott ivre, legjobb minőségű papírra szép ci- ceró betűkkel nyomtatott mű ára bérmentes küldéssel 3 frt. (Sacerdotibus erga sacra, unum per 35—40 xr computando)

Tekintettel arra, hogy a konferenciák mai nap fö- löttébb szükségese k, ez a mű nemcsak hézagpótló, hanem mivel az egyes konferenciák mint önálló beszédek a soron kívül is mindig használhatók a tárgyalt hitbeli tannak meg- felelő ünne pen, vagy alkalmkor, ez a körülmény nagyban emeli a mű gyakorlati használhatóságát. Sulyt fektettem

arra is, hogy a tárgyalás menete könnyebb legyen s úgy az emlézés, mint az előadásra alkalmas.

A munkát kegyelmes főpásztorom, nmélt. és főtiszt. Lönhart Ferencz erdélyi püspök ur ő excellentiája 50 éves áldozópapi jubileuma emlékére szándékom kiadni.

Mihelyt anyai előfizető jelentkezik, hogy a kiadás biztosítva lesz, sajtó alá kerül s az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával a legrövidebb idő alatt az előfizetők kezébe jut.

Előfizetések levelező lapon alólirotthoz intézendők.

Gyulafehérvár (vár), 1894. december 29-én.

Forster János,
püspöki ceremoniarus.

Napi események köréből

— **Karácson ünnepén** a székesegyházban az ünnepélyes főpapi misét ftdő és usgos Fábian Sándor újonnan kinevezett egeresi apát ur végezte.

— **Jakab Lajos** esik szentmihályi plebános felesik-kerületi és tb. alesperessé nevezetett ki. Ad multos annos!

— **Karácsonyfa kegyelmes Főpásztorunknál.** A diszes nagy ebédlő már esti 6 órakor fényárban uszott. Hatalmas karácsonyfák czukorkák s több e nemhez tartozó édességekkel hirdették, hogy az édes Jézus születésére készülnék. Megjelent 100 gyermek s várva várta, hogy a kisded Jézus mit fog hozni nekik. A terem másik oldalán egy egész kereskedésszerű ruha-öltöny-szövet készlet volt, melyeknek beszerzője és kiosztogatója kegyelmes urunk unokanővére, a jölelkű Mari kisasszony, ki egyenlő szeretettel karolta fel a megjelent gyermekeket s szeretetének melegével nyújtotta át minden egyes gyermeknek a télre való meleg ruhaneműeket. Az angyallelkű agg főpásztor leereszkedő hangon intézett kérdéseket a gyermekekhez, imádkoztatva őket s az ünnep eszméjéhez tartozó feleleteket várt tőlük; majd énekellette a kicsinyeket. — Erre következett a „Kriszt-kindel“ kiosztása. Valóságos élvezet volt nézni a gyermekek örömmel telt arcát, kiknek az első pillantásával a jóságot hirdető isteni kisded főpapja kegyelmes urunkban oly bőkezű jötevőt adott. Mi, kik elég szerencsések valánk a fejedelmi bőkezűségnek közvetlen tanúi lenni, szintén ajándékokkal terhelten távoztunk azon ohajjal, hogy tegye hosszuvá még agg főpásztorunk életét a Mindenható s egykor az örök dicsőség honában az angyalokkal énekelje a „Gloria in excelsis Deo“.

— **Katholikus nők mozgalma.** A fővárosban a kath. hölgyek körében mozgalom indult meg egy „Országos katolikus nőegyesület“ alakítására. Az egyesület fő-célja: a vallásos érület ápolása és fejlesztése a társadalom minden rétegében, a közerkölcösiség hanyatlásának meggátálása, a kath. vallás dogmatikus elveinek lelkiismeretszerű megvédése, a vallásos érület gyakorlati terén buzgolkodó szegény sorsu özvegyek és árvák támogatása és egyéb oly jellegű jöitémények gyakorlása, melyeket az egyesület intéző kara esetről-esetre, hivatása körébe eső jelenségnek itél. Célja továbbá, a stagnáló katolicizmust társas-estélyek és felolvasások útján életre éleszteni és akcióba hívni. A szervező bizottság egyelőre csakis az előkelő polgárnők köréből ala-

kult meg; a szervezés bizonyos mérvű sikere után azonban a mágnashölgyeket is felszólítanak a csatlakozásra. Védnökül József főherczeg nejét, Klotild főherczegnőt vagy Mária Teréziát, Károly Lajos főherczeg nejét ohajjták megnyerni. A szervező bizottság már nagyban gyűjti az aláírásokat.

— **Liberális taktika.** A Párisban megjelenő Temps szerint a magyar kormány azzal az ürügygyel eszközölte ki a király előleges jóváhagyását az egyházpölitikai javaslatokhoz, hogy elhatározásának szabadsága mindvégig megmarad, azután pedig a szentesítést azzal az állítással erőszakolta ki, hogy a király az előleges jóváhagyással felelősség mellett an-gazsálta magát. „Érthető tehat“ — mondja a Temps — „Ferencz József elkeseredése, s minden jell arra mutat, hogy a Wekerle-kabinetet saját diadalába fogják temetni.“

— **A Szent-István Társulat tanügyi lapot indít.** A Szent-István társulat 1895 elejével a magyarországi kath. tanítók és egyéb tanfériak részére tanügyi lapot indít, mely midőn a kath. népökataés ügyét elméletileg és gyakorlatilag tárgyalja s úgy a magyar kath. tanfériak kel-lő felvilágosításáról, tájékoztatásáról gondoskodik, egyúttal üdvös kapesot képez maguk a tanfériak, valamint ezek és a társulat között. A lap neve „N é p n e v e l ő“ lesz, a szerkesztéssel Ember Károly tanító képző tanár és dr. Zeligler Vilmos, a mottori Népevelőnek a szerkesztője vannak megbízva. Dr. Komlósy Ferencz kanonok a fővárosban eddig megjelent Népevelőt, mely az ő tulajdona, beszünteti, lap-címét minden igény nélkül átengedte a Szt. Istv. Társulat tanügyi lapja számára. A betenkit egyszer megjelenő új Népevelőt ingyen fog jární a hazai összes kath. népökataés-i intézeteknek. Egyébként előfizetési ára egész évre 3 frt. Az érdeklődő tanfériak és tanügybarátok sziveskedjenek már most megtenni megrendeléseiket. A kath. népiskolai hatóságok pedig mostantól fogva e laphoz küldjék hivatalos és nem hivatalos hirdetéseiket. A hirdetési rovat egyébiránt bárki előtt nyitva áll oly cikk vagy ügy hirdetésére, mely a lap szellemével megegyez. A pályázati hirdetésekért egy szó után 2 kr. és minden egyes hirdetés után 30 kr. bélyegilleték jár. Egyéb hirdetések ára: egész oldalért 16 frt, fél-oldalért 8 frt, negyedoldalért 4 frt, nyolczad oldalért 2 frt. A lap szellemi részét illető levelek a N é p n e v e l ő szerkesztőségéhez, a hirdetésekre vonatkozók pedig a Népevelő kiadó hivatalába (mind a kettő, Budapest Királyi Pál utca) intézendők.

— **A felekezeti s községi tanárok nyugdíj-ügye.** Mint hírlük, a jelzett nyugdíjintézet a jövő év elején életbe lép. A szervezés bevégzése bizonytalan ugyan; de a a mint a 60.000 frtnyi államsegély folyóvá lesz tehető, megindul az intézmény működése is, mindenesetre a jövő év kezdetével. A törvény végrehajását az autonom iskolafentartók felhívásával kezdték meg, hogy véglegesen nyilatkozzanak és a fölveendőkre vonatkozó adatokat küldjék be, a mint ez megtörtént a törvény értelmében, a tagok fölvetelét is megkezdik.

— **A közökataésügyi miniszter** elhatározta, hogy ezentul az összes felekezeti iskolákat abban a kedvezményben részesíti, hogy az államnyomdából kikerülő összes tan-könyvek vételénél tíz százalékot engedélyez. E szerint az illető iskolák a vásárlásnál minden tízedik könyvet ingyen kapják. Nem hisszük, hogy a kath. iskolákra ez előny lenne,

mert ezekben csak a Szent-István-Társulat által approbált tankönyvek alkalmazhatók; s mivel a tankönyv approbált itt a jövőre is fenmarad, az állami tankönyv-kiadványok pedig még eddig a Társulat „Jegyzék“-ében nincsenek beaur, mi semmi előnyt nem találunk ez intézkedésben. Különben ez oly szűk marku intézkedés, melynél akármelyik privát könyvkereskedő nagyobb előnyt nyújt. Jobb volna a helyett az állami vagy államilag segélyezett iskolák tandíjmentes szegény tanulóit ingyen tankönyvekkel ellátni.

— **Félorás oktatás.** Egyik német havi folyóiratban Zimmermann Ph. frankfurti tanító a tanulók szellemi előadásáról értekezik és a félorai tanítást ajánlja. 7—8 éves gyermekeknek a 30 perezig tartó szakadatlan tanítás elég és hosszab ideig tartó oktatást már nem is kísérhetnek figyelemmel. A tanító 6 félorai oktatás mellett ugyanazt a sikert fogja elérni, mintha az anyagot 4 egész órán át veszi. Czikkiró jeles orvosokra hivatkozik, kik a félorai lezkekét szintén melegen ajánlják. Mit szólnak ehhez azok a fővárosi tanítók, kik oly erős harozot folytattak az egyházban való, csak délelőtti oktatás mellett?

— **Egy amerikai orvos** az iskolai könyveket zöld papírra kívánja nyomtatni, az írásokra meg azt ajánlja, hogy zöld papírból legyenek s fehér tintával írjanak rá a tanulók.

— **Követendő példa.** Sz. Tamás Bácsmegeyi község róm. kath. iskolaszéke egy ujonnan szervezett tanítói állásra hirdet pályázatot, melylyel 999 frt készpénzfizetés jár. E mellett még Budapest is elbujhat.

— **Nagy-Szebenből.** Ftsz. főszerkesztő úr! Szives engedélyvel egy igen kedves karácsonyi ünnepségről akarok megemlékezni röviden. A nagyszebeni sz. ferencz-rendi írg. nénék mint minden évben, ugy az idén is sz. estén egy kitünően sikerült ünnepélylyel lepték meg növendekük oda siető szüleit s a város igen válogatott közönségét. Délután $1\frac{1}{2}$ órakor már zsufolva volt a diszterem, midőn felbuzták a függőnyt s elénk tárult az intézet esinos szüpadja, melyre az idén hét igazán az elragadtatásig gyönyörű élőkép került. I. A proféták. II. A szeplőtelen fogantatás. III. Az angyal üdvözlése. IV. A pásztorkok imádják Jézust. V. A három király hódolata. VI. Jézus szülei Egyiptomba menekülnek. VII. Jézus a szülei háznál. Minden kép előtt elszavalta egy-egy növendék a következőkép mély jelentőségét. A szüneteket pedig az intézet kitünően iskolázott énekkara töltö be alkalmi darabokkal. Az a gyönyörű Mária-alak, a kitünően eltalált sz. József, Gábriel s az a sok apró angyalka, kis bodri borzos fejceskékkel; az a bámulatos precizitás, a melylyel ez az apró népség szerepét adta: egyrészt a nővérek nagy türelmét, szorgalmát, de kitünő kiképzését tanúsítá, s minden váraozáson felül meglepett mindnyájunkat. Innen a szomszéd teremre vonultunk, a hol egy óriás karácsonyfa számtalan gyertyácskái szorták a fényt, s hosszú beterített asztalok görnyedeztek a felhalmozott ajándékok édes terhe alatt. Látni kellett azt a boldogságot, azt a tuláradó örömet, a mely ez ártatlan leánykák mosolygó arczát elöntö, midőn karácsonyfájokat körülfozták, minden oldalról méregetve azt kíváncsi szemceskékkel. Majd az asztalok körül sürgölödtek kíváncsian keresve mindenik a saját ne-

vével ellátott esomagot; mert minden növendék és minden bejáró szegény gyermek számára külön ajándék volt kirakva: különbféle édességek, apróbb hasznos tárgyak, a kisebeknél kész ruha, a nagyobbaknál szövet, a melyből maguk készítik el ruháikat. Szívünk elszorult s bizonyos kimondhatlan érzés fogott el, látva e gyermekeket, mily boldogsággal mutogatják szüloiknek új ruháikat, s látva azok szemében az öröm és hála kövér könyeseppeit rezegni. Mi természetesebb, mint hogy kíváncsiak voltunk, honnan telik e sok ajándék? Mig a nővérek elárulták titkukat, miszerint a ruhák és szövetek nagyobb része egy jótékony nő ajándéka, ki mint az előző években ugy az idén is egész halmaz rubát és szövetet küldött a szegény és árva növendékeknek, ki a távolban is nemes szívén hordja szegényeink sorsát, ki ismeretlen kíván maradni, de ki „Mari néni“ név alatt él a gyermek bálattel szívében és ajkain, s a ki nem más mint . . . Lönhart Mari Ö Nagysága. Még mindig zajos örömmel járta körül a kedves gyermekesereg boldog örömben karácsonyfáját, midőn a természet elhagytuk s ajkainkról önkénytelenül is az a sóhíj lebbent el: oh boldog gyermekek! Boldog gyermekek, kik elég szerenésések lehetnek társadalmunk e mentő angyalai, az apácák öfeláldozó nevelése alatt növekedni. Jelen volt.

— **Nyilvános köszönet.** Nagyméltóságú és Főtisztelendő Lönhart Ferencz püspök Urunk a tompai róm. kath. leányegyház harangállványa építési költségeibe saját pénztárából 20 frtot kegyeskedett adományozni, mely adományért alóírtak a nevezett leányegyház nevében leghálásabb köszönetet mondanak. Isten fizesse meg! Szentháromságon, 1894. decz. 26-án. Szabó György, s. k. plebános. Horvát Ferencz, tompai gondnok.

— **Nyilvános köszönet.** A károlyfehérvári növendék papság forró köszönetét fejezi ki Nagyságos Fábian Sándor apát-kanonok urnak, ki negyvenöt forinttal méltóztatott megajándékozni a növ. papságot. Fogadja a nemes szüvi apát kanonok ur a növ. papság őszinte köszönetét azon forró óhajjal: éltesse a Mindenható sokaig az apát-kanonok urat az egyház és baza javára.

— **Pályázat.** A nagyszebeni kir. kath. Teréz-Arvaháznál ujonnan rendszeresített két felügyelő-nevelői állásra pályázat nyitattik. Pályázatnak tanítóképezdét végzett, okleveles nőfien tanítók. Fizetésük egyenkint évi 400 frt., közös szállásban fűtés és világítással. (Nyugdíjra nem tarthatnak igényt.) Élelmezést a Teréz-árvaházban kaphatnak és pedig reggeli vel havi 20 frtért, reggeli nélkül 16 frtért. Köteleességeik: a felsőbbség által meghatározott rendtartás szerint a növendékekre az iskolai időn kívül felügyelni, éjjel a növendékek háló termében hálni s egyszersmind betegség esetében a rendes tanítókat helyettesíteni. Keresztlevél, tanítói oklevél és szolgálataikról szóló bizonyítvánnyal ellátott folyamodásait a pályázók 1895 évi jan. 6-ig alulírott igazgatósághoz küldjék be. A nagyszebeni kir. kath. Teréz árvaház igazgatósága.

Szerkesztői posta.

M. J. Mar.-Sz.-György. Jelentkezzék a r. kath. Irodalmi társulatba, hogy rendes tagnak felvétessék, akkor a lapot évi két forint tagságdíj fejében fogja kapni. A kéziratokért köszönet.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Forster János.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Dr. Cserni Béla, Fejér Gerő, Vass Albert.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. ije könyvnyomdában Gyulafehérvárról.